

ЗАМАН

ЖЫЙЫЛЫ

Шимал Кавказда терроризмни жолун кесуиню амаллары сюзюлгендиле

КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган Юрий Кокос Терроризмге къажу миллет комитетни тонене Магас шахарда (ИР)Кюркъуусуз-лъуку федеральный службасыны директору Александр Бортиковну бошчылыгы бла бардырылган жыйылууну кыстыкханды эмде сйлешкенди. Анча Север-Кавказ регионну жеринде терроризмге къажу корешми амаллары сюзюлгендиле, ишлерни жашырын бардырған бандит къуумлары ырыскы онгларны къаруусуландыруу жаны бла къошак мадарла этерге кереклики чертилгенди.

Миллет комитетни жыйылууна РФ-ни Следствие комитетини таматасы А.И.Бастрыкин, РФ-ни Сауатланған ючкерини Генеральный штабыны начальниги В.В.Герасимов, Россияни Президентини СКФО-да толур эркиниги келечиси С.А. Меликов, СКФО-ну субъектирини оночулары, федерал министрстволаны бла ведомстволаны башчылары къатышканды.

2014 жылны башындан берип, деп айткъанды Александр Бортиковну сйлешуинде, Север-

террорчулык этилер деген къоркуну, алгъынча, уллулай къалады. «Терроризм жаны болгъаны бандолодлогъон сауутла, ахча бла, башка затла бла да жалчытхан турганлары, бандитлерге болушан адамла табылгъанлай турганлары ючюн бандит къуумларыны тизгинлерине къошула барды», - дегенди Александр Бортиков.

Быйыл, жуукъ заманлагъа да Терроризмге къажу комиссияны баш борчылары да тура этилгендиле кенгешде. Ала былайды: къыралда терроризмни ителлерине къажу мадарлары комплекс планни эмда терроризмни баш экстремизми жоллары кесуиню регион программаларын алжаусу толтурууда.

Республиканы башчыларыны эслери уа федерацияны субъектирини бюджеттеринде терроризмге къажу ишлеге ахча бөлсюрге, ол эмда бюджетленди бөлонген башка ырыскы да къалай къо-

ратыгъанларына контрольны къылаандырыгъа керек болгъанына бурулткъанды.

Бандолодлогъон башчыларын, анга артыкъда тири къатышхан къуумлары, табыуну эм къуртууну, алагъа болушканы, аланы ахча бла жалчытханлары саныларын азайта барууну, халкъла аралы терроризм организацион членлери регионга этмезча, Север Кавказда жамауат-политика болуму тышындан бузаргъа юрешгенлеге жол бермезча этуиню магъанасы айтылгъанды. Терроризмге къажу юрешге керек белгиленген мадарлары чеклеринде властын битеу бутакларыны онгларны не къядер кыйрайларыгъа кереклики да айтылгъанды.

КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурганы эмда Правительство сунусп-службасы.

Адыглары (черкесилени) кюнон тохташдырууну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы гражданы кеп санда этилгенгн тилеклерин эмда адыг (черкес) жамауат организациалары излемлерин эсге алыу бла бегим этеме:

1.20-чы сентябрьни Адыглары (черкесилени) Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурганы Ю. КОКОС Нальчик шахар, 2014 жылда 12-чи августда, №166-УТ

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны суакетлерини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

Б У Й Р У Г У
«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

«Право бла байламлы информацияны официалый интернет порталында» (www.pravo.gov.ru) Россия Федерацияны субъектирини законлары эмда башка правулу актларын басмалуу жорукларыны юсюнден; Россия Федерацияны Президентини 2014 жылда 2-чи апрельде чыгарылган указы толтуруу жаны бла мадарла этуиню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

МАГЪАНАЛЫ ТЕМА

Айырыулагъа хазырлануу планнга керек барады

- Ирина Ахматовна, Айырыу комиссия депутатлагъа кандидатлары тизмелерин къабыл келгенди. Алай бла мандатлары юлешиуге неча партия къатышырыкъды?

КЪМР-ни Парламентини бешинчи чакырылууну депутатлары айырыуга бир ай тенгли къалганды. Кеп кетюруге хазырлануу не халда болганыны юсюнден КЪМР-ни Айырыу комиссиясы секретары Атымъраза Ахматовна кызы Ирина бла ушакъ бардырғанбыз.

«Яблоко», «Единая Россия», «Правое дело».

- Айырыулагъа къатышырыкъ партиялары эсепте алыу болмагъанды. Алгъынча бу партиялары къабылгъа кюшулуруга койгенлерини юсюнден 15 политика партия билдирген эди. Ала, келеринде конференцияла бардырып, депутатлагъа кандидатлагъа тизмелерин къабыл келгенди. Айырыу комиссияны келечилери, жыйылуулагъа барысына да къатышып, законаны сакъланыларын жалчытханды.

кандидатларыны тизмелерин эсепте алыу болмагъанды. Алгъынча бу партиялары къабылгъа кюшулуруга койгенлерини юсюнден 15 политика партия билдирген эди. Ала, келеринде конференцияла бардырып, депутатлагъа кандидатлагъа тизмелерин къабыл келгенди. Айырыу комиссияны келечилери, жыйылуулагъа барысына да къатышып, законаны сакъланыларын жалчытханды.

«Единая Россия», «Правое дело».

- Алай эки партияны «Рождение в СССР» эмда «Защитники Отечества» - депутатлагъа

Энтта бир биригю - «Коммунистическая партия коммунисты России» эсепте тюзмей къалганды. Законга тийишлиликде айырыулагъа къатышыр

«Единая Россия», «Правое дело».

МАШУК-2014

Шуёхлукъну эмда иги кёллюлюкню ызы бла

Пятигорскда Север Кавказны жаш тёлесюнчо «Машук-2014» форумуну экинчи кезую ишлеп башлаганды. Аны ачылууна аталгъан къууанчылы жыйылуулагъа Север Кавказны ишлери жаны бла министр Лев Кузнецов, Ставрополь крайны губернатору къуллугун болжаллы халда толтургъан Владимир Владимиров

арасында келешилулюкню эмда шуёхлукъну жалчытхуга къатышырыкъа тийишлидиле», - деп айтылгъанды. Жыйылгъанлары Лев Кузнецов да алгъышлаганды. Ол Кавказны эмда Россияни болонго эмда келмю кюн жаш адамлагъа керек болгунун чертенди. «Къыралга башчылык этюде, культурада,

ныяда белгили спорчу Фёдор Емельяненко, балетни артисти, Улуу театры солисти Гедиминас Тарада, актёр Гоша Куценко да къатышканды.

кыстыкхандыла, деп билдиргендиле бизге «Машук» форумуну пресс-арасындан. Тобешуино ача, РФ-ни Президентини СКФО-да толур эркиниги Михаил Ведерников къыралны Башчысы Владимир Путинни форумулагъа алгъышлуула сёзюн окупанды. «Сизни интеллектуал байлыгъыгыз, жангычлыкълагъа итинуюгъыз болгонюкъыз къыралда керекли шартлагъа. Север-Кавказ регионун айырыгъа башчы онглары барды, аны ючюн а жаш тёлё регионну экономикасыны эмда социальны сервисаны модернизациясына, миллетлени

спортла, бизнесде да фахмулу, биллими специалысте керекдиле. Сизге битеу эшикке ачылылдыла, онгла берилдиле. Алай ол жолу эркинла, Кавказны, Россияни айырылууну мадарларын излеу, муртарбарызыны толтуруу да сизни итинуюгъозге керек болуккъудыла», - дегенди министр. Владимир Владимиров а форумула къатышхан хар регионду эмда Россияни болонго эмда керекли да жетишилме итиксиз. Алай барыбыз да бирге болсакъ, ол заманда жалчытхалыкъыз Кавказны эмда Россияни айыруун», - деп чертенди ол. Форуму ачылууна уа битеу ду-

айтханды. Ол битеу жетишилмери да Ставрополь край бла байламлы болгъанларын белгилегенди. «Мында алгъан сынауму, биллими да манга жашауумда бек болулууладыла. Сизде Ставропольну сөөрге керексиз. Тугъан журтубуз сизге да фахму, къаруу бергенине ийнангъыз», - дегенди. Ызы бла ол форумучулары соруларына жууапла бергенди. Ол заманда халкъыла аралы политиканы, эл молкюню, курортларыны айтыу, предпринимательге этюде казакълугъа тухучулукъ эмда юслеринде.

Басмагъа ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

УРУШУ ОГУБРУСУЗЛУГУ

Бизге энтта да 111 къачхынчы келгенди

Украинада тохтаусуз уруш барганы бла байламлы Къабарты-Малкъар Республикагъа Ростов областьда болжаллы халда жашан тургъан къачхынчыладан 2014 жылда 12-чи августта бизге Луганск эм Донецк областьда жашагъанладан дагыда 111 адам келгенди. Аладан 34-сю сабийледиле.

Амалсыздан къачып келгенле «Маяк» эм «Шувълукъ» санаторийде орналгъандыла. РФ-ни Федеральны миграция службасын КЪМР-де Управленийисы къуллукчулары тез алайда окуяна регистрация документлери жарушкъа дырып, къошарыла тутурдыла. Уруш башланганы берге Къабарты-Малкъаргъа битеу да

Украинада жашагъанладан 293 адам келгенди. КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан Юрий Кокосну буругунуна керек, республикада къачхынчыларны алычу оператив штаб ишлейди. КЪМР-ни Уруш эм социальны айнагъуу министрствосуну пресс-службасы

ПРОЕКТ

Къонакъда болуу кюнлени аслам этерин излегендиле

Къонакъда тургъан беш кюн бир сагат кибик озду. «Къонакъбайлык» проекте къатышханла баш кюн жанындан «Ридадада» жыйылдыла. Бу жол-айырылыр ючюн. Алай этген а бек кыйын эди. Нек дегенде къонакъла бла къонакъбайла тоз да къарындалашла болгъандыла. Анга аланы рестораны жаны арбизандыла бир бирлери бла тохтаусуз ушакъ бардырып тургъанлары шагъатлыкъ этгенди.

Жайырма бла алты къауум къатышканды бу жол проекте. Къонакъла беш кюнню ичинде баргъан жерлеринде тыошен сууртала ала отургъан уллу отуну къабыргъасындагъы экранда бир бирлерин алышкандыра даяла: Чегем чучурулда, Чирик кенню жагъасында, Нальчкини

айбат жерлеринде, Атажукъ улуну бахчасында, белгили малъкъарлы поэт ге ишлене тургъан «Къайсыннга жоэ атам» деген эсгертмени къатында... Жаш адамла къыска заманын ичинде шуула болгъандыла. Ала компьютерни жашырынчыларына бирге юйренгендиле,

футбол ойнагъандыла, миллет ашарыкъладан да татхандыла. Аланы алгъышлай, КЪМР-ни Билим берюу, илму эм жаш тёлесюн ишлери жаны бла министрствосуну департаментини башчысы Анзор Курашоны къонакъ, къырындаш деген сёзле жюргемге балхамча эштиледиле, дегенди. Ол, къонакъ жаша таба айлан: «Бу проект мындан ары да бардырылырню сюемибиз?» - деп соргъанды. Ол сёзюн бошавгъаны окуяна: «Жау, къонакъда болуу кюнлени да аслам этерге керекди», - деген жууапны эшитгенди. (Ахыры 2-чи бетдеди.)

Жазылуу

Хурметли жамауат!

«Заманнга» сиз 2014 жылны экинчи жарымына бир тюрлю сылтаула бла жазыламай къалгъан эсегиз, халны тюзетерге онг барды. 25-чи августха дерби бу жумушну тамамландырысагъыз, ана тилибизде чыккъан газетни 1-чи сентябрьден алып башларыкъсыз.

Жазылууну багъасы:

тёрт айгъа - 559 сом 92 капек
юч айгъа - 419 сом 94 капек
бир айгъа - 139 сом 89 капек

Бизни индексибиз - 51532

Айырыулағза хазырланыу планнаға көре барады

(Ақыры. Аллы 1-чи беттеди.)

Алай бла КҮМР-ни Парламентини депутатлары мандатарлы юлештиге тоғуз партия кыштырыктыды. Аланы энтта бир кере эсгерсек, тюз болур: КПРФ, «Единая Россия», «Российская экологическая партия «Зеленые», «Родина», «Союз труда», ЛДПР, «Российская демократическая партия «Яблоко», «Справедливая Россия», «Патриоты России».

Политика арналығ биричи кере чыктыган партияла уа барымдыла?
- РФ-ни Юстиция министрствосунда эсепте кырықдан аслам политика партияны КҮМР-де бөлөмлери барды. Ала барысы да айырыулағза кыштырығза эркин эдиле. Алай республиканы законла чыгарыуучу органына айырыулағза биричи кере «Зеленые», «Родина» эмда «Союз труда» кыштырыктыдыла. Калганылары уа республиканы политика жашууна эрттеден да кыштырадыла, аланы сынаулары уллуду.
- Депутатлаға кандидаттаны араларын да сюз этигенде да ачыкылангандыла...

- Жарсыуға, ол алайды. Биюгнюктеде ала 13 бөладыла. Айырыулары юсеринден законга кийриген торюнулеге

көре, депутатта кандидатла кеслерини юсюнден толу шартла көргөзторге борчулула, ол санда сюз этилгенни бла кызылганы юсюнден да.
Улуу негда бек улуу аманлык ишле этгенери ючюн жууаха тартылгандыла депутатта сайлангыға эркилик берилмейди. Алай РФ-ни УК-сыны бир-бир сатыларына көре сюз этилгенге уа аллай чек салынылды. Бу адамла этген аманлыкка ючюн жууаха тартылгандылар буюкдурмасала, кандидаттаны тизмелеринден көтерилмей кызылгыз да болуук эдиле. Андан сора да депутатта кандидатта тизмелер кеслерини ырызлыклары бла, аны нектенин да аңгалатмай, кетере болуукдула.

- Алай бла биюгнюктеде Парламенте депутатта неча кандидат барды?
- Бек алгыз тизмеде 697 адам бар эди. Алай тизмеле кыабил көрөлүкчю окчуна, андан 125 адам көтерилгенди. Сөз ючюн, жалаңда «Партия за Справедливость» тизмеси 19 адамга азайганды эди. Ызы бла бир бириги тизмелерин ахырда арта алып койганды.

Энтта 140 адам Айырыу комиссия айырыулағза кыштышан партиялары эсепте алгандан сора чыгарылгандыла депутатта кандидатта. Ол санда кеслерини ырызлыклары бла 18 адам, жалгыз шартла көргөзторгөнлери бла да 17 адам. Алай бла 11-чи августта КҮМР-ни Парламентини бешинчи чакырылуучу депутаттарына 432 кандидат бардыла. Болсада кюл көторюкчю кунне дери бу шартла энтта торюленге болуукдула.

- Кысык айтканда, кюл көторюкчю хазырланыу тийиши халда барады?
- Хау, ишибиз календарь планнаға көре кыраганды. Айырыулағза дери 28 кюн алгыз агитация иш башланады. Кеп болмай телевиденинда эмда радиода халкысы эфир заман келешингенди. Газетле да бу ишни кеслеринде бардырыктыдыла. Биюгн а партияла бюллетенде кыайсы жерде кызылгылары юлешинириди.

Ушакны ТИКАЛАНЫ Фатима бардырганды.

Кюнаккызга болуу кюнлени аслам этерин излегендиле

(Ақыры. Аллы 1-чи беттеди.)

Андан сора кыууанчы ингирин бардырган Аталаны Азсор сахнаға кюнаккызны, кюнаккыбайланы да чакырганды. Ала кыабил болгандарыны, не ашап тургандарыны, не ишленгенлери юсюнден халар айткандыла. Проект терк окчуна башталып кыалганына да жарсыгандыла.
Бизни республикадан жашланы бир кыууачу Север Осетия-Аланияға, Ингуштияға, Чеченге, Къарачай-Черкесе да баргандыла. Ала да анда көргөз заттарыны юсюнден улуу жүрек көторюлюкчю бла халпаргандыла.
Север Осетия-Аланияны Жаш Юноне ишлери эм спорт жаны бла министрствосу кюнаккызга, кюнаккыбайлаға да сазуула бергенди. Нальчик шахары администрациясы да алай этгенди.

Проекти жашауда Къабарты-Малкъалы «Жаш тейло башламчылыкканы институту» жмауат организация бардырганын биз алгын да билдирген эдик. Аны башчысы Анжела Паштова аңга кыштышканын барын да жорегинден алыштырганды, ол аланы кесини сабиеринден башта көргөмөни, ала кеслерин чыкты эр кишилеча жюрюктенлерин да айтып, ыспас этгенди. «Ингуштиядан бир жашыккы келген эди да, ол мында болгыз кезиуде, аны атасы ажмылы өлгенин да билдирип, залда олтурганыладан, аны хурметине өрге туруп, бир минутту шож сюеирлерин тилегенди.
Ингирни кезиудеде Нальчикде Музыккы театры эм Малкъар драма театры артисти Гергюкваланы Халимат, Атырзаланы Эльдар, Аслан Бекюж жылгандыла, «Балкария» фольклор-этнография ансамбли солистлери Жана-

тайланы Ирина бла Аскерланы Рамазан а телесп, залда олтурганыланы кыуандыргандыла, келлерин көторгенди.
Битеу белгиленген жуушла бошлгандарындан сора да кюнаккыз, кюнаккыбайла да бир бирлеринден айырымлай эдиле. Аланы ушаклары таусулмай эди. Айырыла туруп, бир бирлери бла телефон, Интернет байламлыкка жюрюктөргө, бир бирни төрт-төрт жоккылары келешингенди.
Алайды да, «Кюнаккыбайлык» проектин мураты-халкларыбызны ахшы адет-төрелери унутулмаза, бек башы уа-миллетени араларында шүх, кыарында байламлыкка колчирчана этиудю да, аны толганыла санарга болуукду.

ДАХЛАТЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

ЭСКИ ЭЛЛЕРИБИЗ

Төлюлени байлашдырган, жүрекленди кюозгызгаган, терен сагышпандырган сыйлы жер

Озган байрмчю Черек суузда эрттеги тау элден биринде - Оғары Холамда - эсгерте орнатылганды. Ол 1944 жылы 8-чи март кюннө дери анда жашаганына хурметине ишленгенди. Ташы юсюнде 29 тукум жылыды.

Алай халпарыны башындан башлауым. Эрттенликте эртте Долинскде Малкъар халкыны көгюнчюлюкте өлген эм кыайлыккы сынган адамларына салынган мемориалы алгын бир неча машина жолга тебиренди. Көн бек кыздырады. Машинаны мияласан аңар кыару жокду, алда барган «Газельден» чыккыган буюк кыз аңдырмайды. Болсада тик жол бла машиналарыбыз жөнгин бвардыла.

Биз ючюн андан эңише кыарсан, эски Холам, Шахманланы аглары чариге шахан, отлап жерле да, кюл

билдирип тургандыла, азан да былайдан кычыргандыла», -деди аксаккал. Сора бир жарны көргөзюп, аны ары жанында Жаболаны Хажу уруш жылда кыанаты да сынган самолотун көторгөнни, Тотур суудан челекке бла суу ташыгандарын, ол а элге кыушп бургылаа бла келгенин, былайда дагыда Нарт-Кюл, Къууат деген жерле болгандарын эсгерип, көп сейирлик хавар айтды.

Биз дуптурда эки сын таш сюелгенни да көрөбиз. Алдан бир кыызга, башкысы уа жаша салынгандыла. Адалый айтханга көре, ала Николай патчакны заманында, муслиман санау бла 1331 жылда зулка айда өлгенди. Бай бла жарлы айырылгандарында, Шахманланы жаш Фатимат деген кызыны сюйгенди.
Болсада жууклары алаға юйдеги болсуга жомуккыгандыла. Андан сора экиси да кеслерин кыадан атын өлгенди. Эси ташны юсюнде «Аллах көчсин» деген араб жазуулары Аху-Эуу элчи ийимы Чаб-

Солдан оннга: Гергюкваланы Марат, Гуртуланы Салих, Махийланы Заур, Бабаланы Мурadin.

Таматала.

дарланы Къубадийни жашы Арсен көноргенди. Кызыны сын ташында христиан жор, хашыккында уа хазырла, чепкен сурат да ишленгенди.
Эрттеги Холам элде биз бурун замандан кыалган кыайырланы, аланы кыайырында адам сюеклени да көргөн эдик. Эр кишиле аланы ташла бла бастыргандыла. Бызынгылыла айтханга көре, анда гололга, оналты жылы жашап, кыазуу ишле бардыргандыла. Бош адамла да келип, не излей эселе да, төбелени кызып айландыла.
Төбөреке кырап, тайбыгзатны ариулуугуна суксыланып, ариу тау хаа бла да солуп,

мермер таш салынган жерге жетдик. Ол элини башында, сыйдам жерде орнатылганды. Аны юсюнде былай жазылганды: «Малкъар халкы тууган жеринден зор бла көнорюлгөнчю-1944 жылда 8-чи мартта дери - бу эрттеги Холам элде былай укчуумла жашагандыла: Аппалары, Аппалары, Бабалары, Бичилары, Бёзюлары, Биттилары, Габалары, Гергюквалары, Гелиялары, Дауулары, Елимелары, Къайгырмалары, Жаболары, Жануулары, Кючмелары, Махийлары, Мишалары, Молларлары, Огурулулары, Созайлары, Тобейлары, Хайырлары, Хачалары, Чабдарлары, Чыгырлары, Шахманлары».

Биз, бу туксыланы туудуклары, ата-бабаларыбызны кепир тлобиче аманат эте, эрттеги Холам элинин тарыхын эсибизде тутарыкбыз. Улуу Ата Журт урушда, сюрюнде кыайлыккы сынган эм өлген холманы ата-бабаларыбыз жаннетли болсунат Амин!
2014 жыл, август». Эсгертемени аллында кысыкка митинг да болду. Анда сөлше, белгили жазуучу Гуртуланы Салих бу ишни башлапганыла бла тамамлапганыла улуу ыспас этгенди. «Кючмеланы Адалый, Созайланы Хадис, Гемуланы Хусей, Гергюкваланы Рахит, Кючмезладан дагыда бир кыууачу жаш, башхаланы да болушуклары ишчи кыолга алгын эдиле. Бек жууалы жымуш а Гергюкваланы Маратта бла Махийланы Заурга жеткенди. Суу болсунла, жаша эли да, анда жашагын туксыланы да

өлмюрюк этгенди», - дегенди.
Бу огурлуу ишни тамамлапган жаша-лағза жүрек ырызлыкларын дагында көлпө айткандыла. Аны бла бирге ол тире туристле аслам келмеча жер болуугуна да ишангандарын билдиргенди.
Ызы бла Чабдарланы Арсен Улуу Ата журт урушун кезиуде эмда көгюнчюлюкте жоюлган холамылағза дууа тургунданы. Биринчиле болуп ташны алтына аксаккалга тебиргенди, жууук келип кырагандыла, суратка тошгенди.

Гергюкваланы Марат, бу иш кыалай башланганын айта, былай дегенди: «Таматаларыбыз тууган элдерине кыайталмагандарына кыурда жарып туруучулары эсимденди. Малкъар халкыны жангырынуу юкюнде жуукларыбыз, теңтерибиз бла да берил келип жыйылуучу болду да, бир жол сын таш салайлык, юсюнде да мында жашаган туккулманы жазыкты деп, аллай оюн келгенди акылыбызга. Бизни ол башламчыгызга көлпө ырыз болгандыла, аха бла да болушкандыла. Дуулаңда кетимизден сора аны алгын можгут школ да болуучу, жмауат ынгышы жыйылуучу жерде салырга келишген эдик».

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

Къарачай-Черкеседе бир жылга эки миңг тоно ийрилген халы чыгарылкыдыла
Жюч чыгарыуу кыбеттиуну эм кыралны кыуам сокгон промшленностун ата журтлу сыра бла жалчытуу юсюнден Битеуросей кеңеш Къарачай-Черкесини ара шахоринда бардырганды, деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы Эл молк министрствосуну келечини.

Бөлөмю чурулманы эм жууук кезиуде аны айынуу жалчытыркы оюнуно созөрге Россияны Эл молк министрствосуну, промшленностуну, сатуу-алуучу министрствосуну эмда кыралны кюючулук бла жорешен баш регионлары келечилери келгенди, - дегенди чиновник.
Кенеше кыштышыла аны аллында кюле Россияны Эл молк министрствосуну магчылык эм кыуалы ишле жана бла департаментини директору Владимир Лобкин бла Черкескеде жюно жароштуруучу «Квест-Аз» деген инновация фабрикада болгондыла, ол 2015 жылда толу кюла бла ишле башларыкты эм жый сойм 2 миңг тоно ийрилген жон халы чыгарып туруукуду.

Ставропольени эл молкю бютюнда терк эсерикди

Ставрополье кысык кезиуню ичте, кырал болушук этсе, такта көтөлени эм жешилени чыгарынуу, аладан консервация этиуню эки кереге кыбетталыкты. Регион шөндю аш-азык бла кесин толу жалчытуу эм аланы башкалыга сатууну кыбеттирге хазыр, дегенди губернаторну кулуугун болжалы халда толтура тургын Владимир Владимиров.

«Аш-азык» продуктанты тышындан келтирууну кыргыз деген оюну Ставропольну эл молк комплексын ойнатырга себеплик этерикди эм биз чыгарган продукция излем бютюнда кеп болуугуна толу ийманана. Жууук кезиуде биз жерчиликни продуктарын тышына, бир белек жерге жиберликби, санкцияла уа анга себеплик окууну этерикдиле, дегенди.

Адыгяны мизреууну башка тийрилетге сатарга онт барды

Адыгя жыйгын мизреу регионга керексизден кепдо, аны РФ-ни башка субъекттерине сатарга онт барды, дегенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы Эл молк министрствосуну башчысы Юрий Петров.
Аны атыханына көре, буйлр Республика буюдан эм арпадан 410 миңг тоно жыйганды, нортходен да 100 миңг тоно хяр мурат барды. Экспертлени оюмларына көре, не аздан айтканда, регионда 530 миңг тоно мизреу жыйлыктыды, аны 80 проценти аш-азыкка жаруу мизреу болуукуду.

Мында тууар эм кюз эт да, туук эт да керексизден эсе кеп чыгарылдыла-ошон жылда 46 миңг тоннадан аслам. Аларны айтылган одигили башкалыдадан 10,5 миңг тонона. Бир белек жыл Адыгя кыола тире алгын эди интенсивни деген башхаланы эсдорууну, шөндю аллай төре бажала 700 гектардан аслам жерни аладыла. Озган жыл республика 11,3 миңг тонона жемчи жыйган эди, буйлр, специализация айткандарына көре, жемчи эки кереге кеп болуукду. Жыл сойм 300 гекторга жемчи төркөлени зыгылгын орнатып туруп лан барды.

Чабаккы бла бир неча субъектени жалчытырыкыдыла

Шимал-Осетия эл молк продукцияны тышындан келтирине он болмагын кезиуде чабаккы бла Россияны бек регион жалчыталыкты, -дегенди, ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы вице-премьерни Константин Габисов.

Россия аш-азык санкцияланы кийригени чабаккы комплексени да терк ойнатырга себеплик этерикди. Алай этерик, ишени тийриши жалорун табортга, чабаккы жароштуруучу куурга тийишлиди. Анга уа кыошак кыоранча да керекдиле.

«Эчки алып айтканда, кыралда биринчи болуп «Анан-Фиди» деген специализацияланган предприятие кууралганды. Ол ылымшк (форель) эм себер чабаккыны эсдоруу бла керешинди. «Озган жылда окуучу компания Россияны сатууга жаруула чабаккы эсдорууге жароган ууакк чабаккычылыга бла 23 проценти жалчытанды. Келе тургун жылда ол көрүндө 50 проценти кыбеттириди. Ол а жыл сойм 7-8 миңг тоно продукцияды, - дегенди Габисов».

Кюбанда кыураштын лаборатория сутка сайын 100 миңг анализ этерикди

Кюбанда битеу муниципальный поликлиникала анализлени жароштуруучу ара системга көчүрүлдү. Биохимия жаны бла керек болгон битеу тинтууле, автоматизацияланган шөндю заманга тийиши лабораторияда халкысы бардырылкыдыла, деп айтканды ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине крайны администрациясыды.

Жаны лаборатория Краснодар шахары 1-чи номерли сабий болницасыны мурдурунда кууралганды. Ол сутканы ичтенде эм миңден аслам пробирасын жароштырылды. 100 миңг чакылы бир торлю-торлю анализлени таман этерикди, ол а крайга керексизин толу жабарыкты, дегенди саулук омакчуна бу жерли министри Евгений Филиппов. Терем шахар эм район поликлиникала жон сойм 100-150-ден көп пробасы кыраямалдыла.

Ексюз сабийлеге - фатарла

Волград областыда 116 ексюз сабий фатарла кыола болгандыла, дагыда жылы ахырына дери 200 адам фатарла кууукадыла, деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине регионда кууруучу министрини орубасы Светлана Кузнецова. «Жашуу журтланы экинчи раногунда жалаңда беш фатар сатылып олынган эди, аланы тышыгы капитал ремонт этигенди. Келе тургун кезиуде биз ынагуу журтланы жалаңда жон койле негда коттеджле сатып алылыкбыз.

Бизни бетлери болмак подрачкерликби бардыла, ала жаруула юйле ишлейди. Буйлр Ексюз сабийлеге жашуу журтла сатып алырга область 408 миллион сом бергенди, озган жылда уа 600 миллион сомун.
«2013 жылда ексюз сабийлеге 619 фатар сатып алынган эди, биринчи 322 фатар, ол ахыр тойлодо, нек дегенде, козду коушак мадарла этилдиликди, бюджетте да жонгондон кыраллыкты, - дегенди Кузнецова».

Жангы кепор Россияни бла Азербайджанны жуууклайшыкыды

Адамланы оры бла бери втдоруучо «Самур» пункту (Азербайджан) районунда Самур черкени юкюу бла втерик «Ярак-Астрахань кепорно» (Россия) ишлеууню юсюнден келишиме Астраханьда РФ-чи транспортну министри Максим Соколов эм Азербайджанну транспортну министри Жия Мамедов кюл сатылдыла.
Жаны кепорне ишлеуу излемеле тийиши эки жол болуукду, жюккени кеторалгыны да эсте алынып ишленерикди. Кепорно узунуугу эм анга келген жолу 800 км болуукуду, ол санда кепорно узунуугу 325 метр болуукуду», дегенди Россияны Транспорт министрствосуну пресс-спохбасында.

Жайылырлана тургун кепор эки кыралны араларында ичтенде эм пассажирланы ташынуу жалчытырау тронса системаны бек кесетинди. Транспорт министрствосу берген шартлағза көре, хойрыллана тургун кепор, тозурап эсе да, кепден-кеп болса борган транспорт керууаны жоруучун толусулай халчыды.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Тауушталы сейирлик дуньясын ачкан доктор

«Врачи кәзпери, илпичин-никлича, жото, жо-реги, арсланлыкчыка, батыр, көллөры уа, тиширунукчу-улача, жумушак болугрга керекдиле» деп, индустрия-хирург – отоларинголог эмдэ сурдологөдө, медицинага кылулук этгени бийал элиж болганды.

Бусагагында да кесини улуу сынауу бла келгеле болушды билгени жаш адамга кызганымай юрөтөди. Доктор өмүрдөн ахырга ба илимин, усталыгына да өсдюрөтө, дайы да юрөйгөргө керек болганын ол уста биледи. Кесини да, Москвга, Санкт-Петербургда, Тбилисиге да барып, башаланы сынауларындан дерсе алган заманлары көп болганды. Алада ол кесини учурлеринде да көргөзгөндү. Анга дери бир заманда да бир киши да базымнаган операцияларын да этгенди.

Шендө тынчырак болганды. Медицина алгга улуу атам этгенди. Чырта эшитмей турган сабынга келушүр оң барды. Кылулук артында терисини тыюне чип салса да, бачалык сангыраулукудан кытулганды. Ол бек аламет операциян, дейди Шабаз. Кертиси айтаанда, врачни жашауу, иши бла байламлы шартта артык көп тыюлдоо. Бир нечта тизгинге сыныадыла. Алай ол сабылери болушкан ата-аналаны жорек ыраазылыклары, испаларыны, босорелери уга кыйыр-чеги жуоуду.

Көнд бата башлаган арыстан. Сабын садаа ойнап арыстан, аны бла бирге уа закылулук да тапкан жашчык анысын кылулуктан кыты тутуп юйөне бара эди. Юнь айды. Жылды, жаланда се-риуну уруду. Юйери садан узак тыюл эди да, алтыжыл-лык Асланчык бла аныс Фаина, кюле-ойнай, тер жетдиле. «Сиз сабын быйла нек кыйнасыз?!» – дейди жумушак ауаз бла бирлеун. Тиширу аны жанапа бурдулу. Лифт баша бла бирге оңоруу тизги бера эди. Ол, эниге ийилп,

анасыны кылулук буюн кыты кызгарага юрөшгөн жашчык-га кырады. Ол а, өмүрдөн көрмөгөн, тамынаган адам аны боюнун, бетин кылуу бла кырмай башлаганына не этерге билмей, абырчыл кылады.

Тамбла эртенликде ре-спубликалы болнышаны полиликниаксына келтир. Бир кюнүндө оздургура жарарык тыюлдо! – деди ол киши, өпинт тюзөтө.

Ананы жорөгине бир улуу таш тыюне болду. Теркирек эртенлик жети эди деп ашыгады. Бирде уа көрмөгөн, билмеген, тамынаган адам, врачна деп, жашчыгыны кыздары очюн кыйгырганына сейр этеди. Сора, анга да унутуп, не болган болуп жашчыгырма? – деген со-рууну кеси кесине береди. Аслан-чык, быйлам кыйнайды деп, бир заманда жарымагында, Фаина жаш анды, бу аны би-ринчи сабынды. Ким биледи, бир затны эспемейми кыйган болур?

Экинчи көн эртенликде Ала-бык чакырган врачны та-бады, ол а Бечелланы Шабаз болады. Аны бир оңуруу кыра-мы болганын шендө эслейди. Анга жан киреди. «Сабын бурнуу бла угуй, аузуу бла да кючөдөн солгуду. Быйал кызла, бир такыялыгы иинде тунгучу кылулуга боллукчу. Заманы бошуна жибермей, кишини да сакыйла – операцияга! – деп тохтда доктор.

Бир бири чыларында эки операди этерге тыюшганди.

«Аллахга шукур, бек кыйыны арта кылды!» – дейди хирург тамата медсестрага. Хирургия кабинетни бла коридору араларында эки отуу болганына да кырамай, ача врачни айтыкын эшиткен эди. Аны дери си болуп сюөлгөн Фаина, бир аууш ишден арыгана, кюч-кырауу андан кетгөна, мыкын болду да кылды. Ол врачни, жашчыкны, аныни да биринчи тобушуйру эди.

Экинчи көре уа тогузу жылдан сора жолугадыла. Аслан сегизинчи класны бошай ту-рады Экзаменде башлангырга көп кыламгазанды. Жаш аскер училчеге кириге такуледи. Документлени уа алгандан ача-зырларга керекди. Алай бла во-енкомата болган комиссияга тошеди. Ол а жашын сайлауу кылулук келмейди, гиче чаган-нында болган ауруун тапхан-дыла. Ана биягыш Шабазга ба-рады, жаланда анга ушанады. «Бу жол операция этмей кыту-лур аман а болмазгы?!» – деп со-рады. Ол а: «Жашан комисси-ндан өтөрүн сөз эсенг, жармай жарарык тыюлдо!» – дейди.

Аны ол сөзлери эшитирге манга бек кыйын эди, болсада ол тюз болганына, кертисин айтыканы бир ишкылгым жо-зди, алай бла угуй дедимдэм. Мен анга кесимеа ушанам, – дейди Фаина, ол кыйгытык кючлени эсе тыюшөре.

Ак халатта кийген адамла-ны осперинден келге көп тыюлу айтадыла. Алай алачы асламыш аларында баш уруча-дыла. Ишлери кыйыны, жууагылды. Кече-кюн демеи ишлери кезуилери да болдыла. Сауусулага билмелери, көп усталыклары бергенлери бла кыламай, жореклеринден да юлюш этпеди.

Бурунуу грекчиле бошдан айтамгазандыла да врачны көп багызу аманла барды деп дарман кырдыкка, минералла эмдэ сөз. Шабаз алачы тупсулай дурус көрөди, алай кесини эчки көп кырамы да барды; врачча хар кырамы да – бир белгисиз затны кылулук, «Бир жол узак ту элден биринден манга акыл-балык болмаган кызыкчыны келтиредиле, деп хапарлайды ол. Кызыкчы бурнуу бла чырт-да солкулгуй эди. Мен анга иги тинти кырагында, тамга-ыны бла бурунуун ортасында

сюек кылопат тура эди. Манга быйлак саусуз биринчи көре тошеди. Ол угуй, мен аллай затны юсюөндөн окулуп, эшитип да билгемей. Хирургияда бол-ган болушуда деп киталга кырамай, бир зат тамгайма. Не этпейм? Кызыкчыга кере-син билгенча операция этерге тошю, юзы бол уа дагыда тошю. Бююнлокде уа ол кий-ки саулуклууду тууган элинде школда устаз болуп ишлеп турарды».

Заман бир да болмаганына текр озады. Жаш врач ре-спубликалы клиникага ишле-ри тононе келгиче көрөндү. Энди уа 50 жыл тошур. Баш-ланганы уа кылай болганды. 1964 жылда Орджоникидзе медицина институту бошга-нындан сора Бечелланы Шабаз Төбөн Чаган элдэ, таста врач болуп ишлеп тебиреди. Андан сора Куйбешын шахарда аспи-рантурага киреди, анда сабын полиликнигада врачлык этип турарды.

Окууну жетишмиле бошп, диссертисияны да кыруулайды. Аскер медицина институту преподаватель болуп ишлери сюйөд, анда кыларыни тилей-диле. Алай Шабаз атасына бла келге айттыгы жашлары эди да, берн кылаыды.

1972 жылда республикалы клиника болнычага киреди, сурдологика бөлүмөнө баш-чылык этеди, лору бөлүмүнө врач-хирург болуу турады, республикада штатта болмагын баш отоларинголог эди. Аны сохталары да бардыла. Аладан бир бусагагында болнычаны бөлүмөнө баш врачы Зураб Шарданову.

Мен бир кыуам адам бла олтурган жеримде Ша-базы юсюөндөн жазармы ай-там. О заманда бир тиширу: «Аны юсюөндө а не кыдаар да жаз. Не бек махтасанг да, не ару айтаган да, көк болушук тыюлдо. Мен анга бек ыра-зыма, жорөгемги төрөинден: «Сай бол, доктор!» – дейме. Алай сөзлери врачна дагыда келге айттыгы боллукчури-ла. Аны хайрындан каллай бир адам эркин солгунганды, каллай бир дуняны аламан тулаулары эшиткенди – алачы санан сапы жокду.

ХОЛАПЛАНЫ Марсият. Сураг авторуну

Айдаболланы Аздор ким болганды?

Отугузуну өмүрүнө ахар, жыйырманчыны уа ап жылгырында Мамарында акылы, на-мысы, иши бла да белгичи эм сыны адамларын-дан бири Айдаболланы Мимболтаны кызы Аздор болганды. Алгышлада аты айтылган. Сабын тусса, аныча, киши бол, дегендиле. Аны бир-бир айтылганын, нарт сөзлөнгөна, эде тулгандыла.

Алай кишилени атлары унутулганды жарарык тыюлдо. Ол себептен Айдабол улуу юсюөндөн «Заманда» материалла басмалай турганыбыз. Көп болмай а «Кырачай» газетни 3-чю июлда чыктыган номеринде «Татюка ким болганды?» аттында да айтылды. Аны жазган Жанибекланы Шакыянды. Ол айтканга көрө, Жанибекланы Баймырзаны уланы Адилтеринин оң жашы болганды: Мырзабек, Жамболот, Хардар, Мимболот, Имхотал, Махамет (бирси төрт жашы атлары тохташырылмаганды). Алагга аталарыны «ам аты бла Шайлылары дегендиле.

Жамболот Мамарыдан Айдаболланы кызыларын алады. Аланы бир жашчыклары болады – Мимболот. Нени юсюөндөн эсе да дауучу-чыгыш, Жамболот бир адамны өлтүрөди. Сора жашын, кылатында да алып, Мамарыга кыйынарлына кычады. Бир заманда аны да өлтүрөдиле. Жашыны Мимболтаны да адуурду кыюмасына деп, аны анысын туксумуна Айдаболлга жаздырады.

Мимболтаны да Аздор деп бир жашы болады. Аны уа оң уланы: Кызаай, Магомт, Мухтар (Татюка) эм Науруз. Жашларында бири дугөр-өлүшкө алып, анда жашаттылар. Аны төрт жашы болганды. Аладан бирлери өлгөндө, Кырачай-дан Жанибекландан көчүлөн болуп баргын эдик. Аздор бла Татюка малкырагыны тыюлдоо, кырачайлыладыла, дейди аталыны автору, аны бла Айдаболланы туксуму да чамаландырыла.

Жашы уула Шаман халында Татюкага да да улгу эс бурды. Революция кезинде Грузияга өтөд, андан Тюрккө кетгенин, уруш кезинде уа халкыла кырай Кызыл жорда ишлеп, немец кончаларыледен көп малкырагыны эркин эткенди да айтады. Австрияны жеринде матаузуен кончал-герини музейинде аны немеч офицерлени арла-рында миллет кийилери бла сураты барды, дейди. Бу тауу кимди деп сорганларынды: «Ол а кыра-лыланы кыруулачу мөлкөлери», – дегендиле.

Бизде эм Айдаболланы туксуму жорөгөн ха-парга көре уа Аздор чынты малкырагыны, Кызыл кырачыга көре аны атасы Мимболот 1842-1846 жылда орус аскерде турганды. 1849-1851 жылда Кавказ линияда кылулук этген офицерлени тизмесинде Айдаболланы Мимболот, Абайаны Батырбек бла Мимболот да бардыла. Алайды да, жашы уула Шаманга тугуу жанын кырачы атасы орус аскерде оң жылдан артык кылулук этгенди. Кеси да көп жашамай өлгөн болур.

Анга шартта дагыда бир ачык кыагытыны юсюөндөн айткыбыз. Ол 1884 жылда 22-чи декабрь-де Нальчик шахар содге жазылганды. Анда Аздор аны айтканды: «Биз акылбын, Мимболотчу Абайаны Хажн 300 сомга саткан Кюш Тюрк Сабан жерибизни кыйтаргырыны тилейме. За-урбек алыкча акылболык тыюлдо!».

Иеси Мимболот сар кыздарда Хажн аны жерин башка адамга сатпалык болмаз эди. «Кыра-чай» газетинде сатпалык болмаз деп болды. Атасын бир угуй, эки жашы бла бир кызы болганды: Аздор, Заурбек эм Жулдуз. Кызы Кырачайга Му-зарланы Биспанга эрге чыктыган хапар барды. Жашла уа Кыоспартыда ата юйөринде жашап тургандыла. Улуу молк да жайгандыла. 1896 жылда Кызыл кырачыда Мимболотту алып, аны бир ыстаут тулары, кыйлары, жылыкысы, иги кесек жери да болганды. Отугузуну өмүрүнө экинчи жарымында кылулары азат этген бийлик Батталыктын тийресинде жерле берилгениди. Аздоруну анда 100 десيتين жерле болганды. Аны оң уа Баймырза Келметте ортык бергенди.

Отугузуну өмүрүнө анында узак ту элге-ге жолла ишлеп тебиреди. Оң санда Оздор Мамарыга да. Чирик көнү тийресинден ары жол тары конюном бети бла бара эди. Бююнлокде да бир-бир жерде аны эжи жы сакылганды. Алгга эски жолу кентериге деп оңуу этилгенди. Айдабол улу аны унамганды. «Четег жашы бла ишлеген?» – деп тохтатганды. «Ал аңек айтханды? Улуу жорюорча оң ачыла, элими тыш адамла басарла деп кыоркуй. Четег жанында уа кааны тешерге тоше эди да, аны кыйынылып эсе алып, кыруулушчу алыи башламгазды деп умут этгенди.

Болсади иш жүрүндөн төлгөн эди. Заказчи, под-ричды да табылды. Жыйырма беш бригада бол-луп, алты жожен артык адам жолу кыруулушун баштады. Кылапаны чандыргыча инжор от керек болды. Аны алырга Мамары жана Татюка старшинасы Айдаболланы Аздор аскер окладгагы кырачыдан Заурбеки жибергенини юсюөндөн чыгарды барды.

1891 жылда Нальчик округну начальнигине жолу кыруулушчуна 500 тул чыкк от алынганыны, аны очюн подрайчеге Харпаманы Муратноха 303 сом 89 калек берилгенини юсюөндөн Аздорну кыагыты барды. Ара архивде Айдабол улу бла байламы дагында

бир кыуам документле кырагын эдик. Аладан биринде быйл жазылды: «1939 жылда 9-чу март-да Терк областыны нечкелчиги кыты Орбалинини бургуруу бла ол кылулуктан эркин этиледи».

Дагыда бир кыагыты юсюөндөн айткыбыз. Аны Хасаууну старшинасы Жерештиланы Эдик Терк областыны начальнигине жазды. Анда быйл айтылды: «Айдаболланы Аздор Бизни эдеп жети жыл старшина болганды. Көп ашылык эткенди. 3602 десيتين кыоштурганды. Уручулукчу ахыры бла кырууларды. Аны хайрындан эллиени ко-палары өлгөндү. Мындан арысында да кыларыни тилегенин». Жарсыуага, юйөндө болуп осал болуп, анга элине кетерге тошгонди. Адамланы ыразы этип, ашы ишленине кючюн, анга махтуу беригизини тилейме».

1909 жылда Аздор Огары Малкырага кырай-тады. Бийле билеген жамуат жерленде жарлы-лагы юлөшүргө умут этген эди. Аны юсюөндөн И-тилийаны Шавай жезгын эди. Жарсыуа, Айдабол улу кыты ауруп, муратна жетпалды. 1915 жылда 14-чю апрельде өлгөндү.

Аздорну ой бийчеси Амырханланы Шеша эди. Аланы оң жашлары бла төрт кызылары болганды. Жашла Кыуумт, Мухтар, Татюка, Таттуука, Науруз, кызла Нарбан, Санит, Сафит, Майрусука. Аладан бек белгилери Мухтар болганды. Анга Мухтар бири да да айтханды. Жуукту адамлары кытулуп Татюка да дегенди. Халкыда уа асламысында Казыука деген аты жорөгөндү. Революция кезинде болышавикке бла уруш эткенди. Ала жоргагында сора тыш кыагылга кетерге тошгонди. Алгга Тюрккө турганды. Андан Францияга өтгөндү. Арда Сирияда жашаганды. Ахар жылларында уа Американы Нью-Джерси шахарында.

Аны биринчи кыатыны Шахманланы кызылары эди. Кырачыда белгилектеди. Экинчи бийчеси уа Барсыбиланы Пекия эди. Тышкы тыш кырачыга кеткенде, ол журтунда кылган эди.

Айдабол улу уа Францияда оруслу генералны кызын алып, аны бла бираз жашаганды. Бир кызылары болганды Лиза деп, арта Сирияга көчкөндү. Аны кызылары Лиза болды. Атасыны ослутын толтура, Малкырагы да келип кеткенди. Кыагысыны юлдөгеси жомок эди.

Таттууканы тамга кырачыды Кыуумт ре-волюциядан сора Тюрккө көчөн кетгенди. Аны ой бийчеси Барсыбиланы кызылары эди. Паче кырачыда Науруз Кырачыдан Дува болу Кыюкюно кызы Санит бла юйлөндү. Аны Магомт (халкыда жорюоген аты Гинел) бла Мариям деп жаш бла кызылары болады. Революциядан сора Кырачайда жашап турганды. Бир көрө элге кыагыла алырга келгенди, тутуп, жоэк этип кыйыналды.

Наурууну жашы Гиназ Ата журт урушча да тире кыатышканды. Көкөргөри орденле, майддалдан толугу, Орта Азияга эгечине да келген эди. Андан Омск шахарга жумуш бла кетип, аны бла жоэк болуп кыагыналды.

Аздорну кыларыны юсюөндөн айтханда, тамга-талары Нарбан Кыюкюланы Алымырзаны жашы Хадисге баргын эди. Аланы туулары Север Осетия-Аланияда жашайдыла. Сафит бла Санит Барсыбилалыга эрге баргын эдиле. Майрусука эрге баргыны өлгөндү.

Алайды да Мамары беглиги сыны адам-ларында бири Айдаболланы Мимболтаны жашы Аздорну эм аны юйөно юсюөндөн бизде жорөгөн хапар болду. Кырачайлы, малкырагы да бир мил-летиде. Кууанычыбызга-кыуаныбыз, жарсыуу-булга – жарсыубуз, Тилибиз, динибиз, тарыхыбыз, ниет байлыгыбыз да бир. Алай Айдаболланы Аздор чынты малкырагыды!

ОСМАНЛАНЫ Хийса.

ТАРЫХНЫ БЕТЛЕРИ

Кылулуктыга ... айыууну чакыргыгануула

Битеу дуняны тарыхчылары Биринчи дуния урушуну 100-жылгыны кюнүн белгилейди. Аны юсюөндөн мингле бла саналган китап жазылганды. Шендө бизни хапарыбыз аслам сада адамланы кыргызан ол урушун юсюөндөн угуй, фронтха тышгөн сейирлик «солдатны юсюөндөди».

Империаны белгиси Биринчи дуния уруш баш-лангандан сора Франция Россия болушук тыгени эди, алыш-берили этерик деп. биз сауру саба эм отогондун эдиле, аны очюн Запададагы фронтха кесибизни солдатланы жибердик деп.

«Командирле оңуу этген эдиле 5-чи урдул жаны полк запала символ Функциялары турлусун деп. Французлула көрөргө керек эдиле сейирлик оруслу аскерчилени аламатыкыларын, аны эсге алып, полкга аскерчилени көрөргө кылай жорготтөргөнерле эм беккерлери не көрө сайлагандыла.

Ол да аз көрөнгөнд эди офицерлеге. Россияны символу керек эди. Башларын көн аууртмай, полкга айыууну жиберергө көлөндөдиле. Тозон айтсак, айыу баланы.

Айтылды эсе - этилди! Алгга офицерле Екатеринабургну базарларында айланп, жарарык жануарыны цыганла-падан сатып алгын эдиле, 8 сомга. Ол кезинде ол ачхага 16 килограмм деп сатып алырга бла боллук эди. Айыучыкыга боюнлук салып, терип жолуу туузыланы этпегенди. Айыучу-чукте повезде, аскерчиле бла бирге Архангельска, андан а-көме бла Францияга баргын эдиле алай бла Запад фронтха тошеди. Жол уруну айыучукун эди ол хах бла сайлап алынды. Аны, аланы улуу кулукчулудан алып, Кылулукчула татымлы затла да беринчи эдиле. Айыучу-чк мандаринилад да бек оесе эди. Бир-бирде аны табгынына 100 грамм чагыны бир коньякчык да кыуюу эдиле.

Кылауурну айдаялдык тыюлесе Офицери алып бачалыкысы Милка деп ат атыган эдиле. Солдатла уа – жерлешибди, деп. –Францияга бизни попка-

чакырылмаганын кыонак келгени билдирип деп. Аскерчиле кеслерины «нөгер-лерин» тышында бир кесек айланырга айтпесе, тоз ит кибик болуучу эди. Оруслунаны бир-

рыбыз сауутсуз-сабасыз келген эдиле. Ата журт аланы жангы көлөк-көчмөч, башлы чуржы, фуражка бла жалынчтан эди. Башка затла бла аланы француз-лула жалчытырга керек эдиле.

Ахырында орус аскерчиле союзникледен айырмай тыюл эдиле. Алагга французлула-ныкылазда каскала да берген эдиле. Алай эсе да, айыу баланы кесибизникилени башка-дан эсе айырп, таны эди. Бачан сыларга оруслу солдат-ладан башкаланы кыюймай эди-ла, аланы улуу кулукчулудан алып. –Мишка аскерчилени кийим-лерини торсионеринден таны эди. Оруслулуда ала жашиле эдиле, французлада – көкле. Оруслулуга Милка, сойноп кыраай эди, башкалагга уа гыршылдауу эди. дегенди Алек-сандр Емельянов.

Айыучукун ол кылыгынын биринден сора офицерледен аны кылауурлуучу чакырылганына келгенди. Милканы кылауурну будаксыны катында сынчыр бла такыдыла, айыу

гелеринде болгын кишиликлени кыуулп айлануучу эди, аланы кыларында теректеге кыан-кызауат этип минуюу эди.

Жаныуурга - газ атака 1917-чи жылны январьнда айыуу булутсуз жашуу да болушты. Шаманлн провинцияда немисиле кючло гага атака эдиле. Бизни бригадабыны 300 адамы өлгөндөн сора да алай бири да халарсыз - чуусуз тас болдула. Химия атаканы кезуө-нөдө айыучуку да ачгынын эди. –Окплада белек кыруулануу-ыз бла эди. Газы ары жең элген эди, дегенди тарыхчы.

Медикле бек кыйыналып салгын эдиле айыучукун агыты юсюөне, жемимше ашатты. Көп да бармай айыуга врачланы болушуклары керек болгын эди. –Февраль революциядан сора Оруслу экспедиция кор-пусун аскерчилери кыуагы этип башадыла. 1917-чи жылда сен-

теринде болгын кишиликлени кыуулп айлануучу эди, аланы кыларында теректеге кыан-кызауат этип минуюу эди.

Жаныуурга - газ атака 1917-чи жылны январьнда айыуу булутсуз жашуу да болушты. Шаманлн провинцияда немисиле кючло гага атака эдиле. Бизни бригадабыны 300 адамы өлгөндөн сора да алай бири да халарсыз - чуусуз тас болдула. Химия атаканы кезуө-нөдө айыучуку да ачгынын эди. –Окплада белек кыруулануу-ыз бла эди. Газы ары жең элген эди, дегенди тарыхчы.

Медикле бек кыйыналып салгын эдиле айыучукун агыты юсюөне, жемимше ашатты. Көп да бармай айыуга врачланы болушуклары керек болгын эди. –Февраль революциядан сора Оруслу экспедиция кор-пусун аскерчилери кыуагы этип башадыла. 1917-чи жылда сен-

Дани СВЕЧКОВ. «Комсомольская правда» газетдин көчөрүлөп басылганды.

МАДАР

Иссиликни кылай бла хорлайдыла

Японияда иссликни хорла-рык жорюуну текнисакын жор-шадирганында. Жорюуну эки адамны жай кылулуктан алырга болушуктуду эм адамны саныны болурум ирилдерди. Японлу алиме хар юч минуттан терк жорюуну тынч жорюуу бла алышындарыны керекди дейдиле.

Анга бек тынч юйөргөри бол-лукта, ол себептен көнг жорюу-ла да барды. Жангыча жорюу-керекди дейдиле, аны бла бирге табандан акылыны аларга та тынч өтөргө, билкелени уа кырачыны жай кылулуктан алырга бергенден боюп тургама керекди, дейдиле.

Анга бек тынч юйөргөри бол-лукта, ол себептен көнг жорюу-ла да барды. Жангыча жорюу-керекди дейдиле, аны бла бирге табандан акылыны аларга та тынч өтөргө, билкелени уа кырачыны жай кылулуктан алырга бергенден боюп тургама керекди, дейдиле.

Анга бек тынч юйөргөри бол-лукта, ол себептен көнг жорюу-ла да барды. Жангыча жорюу-керекди дейдиле, аны бла бирге табандан акылыны аларга та тынч өтөргө, билкелени уа кырачыны жай кылулуктан алырга бергенден боюп тургама керекди, дейдиле.

Анга бек тынч юйөргөри бол-лукта, ол себептен көнг жорюу-ла да барды. Жангыча жорюу-керекди дейдиле, аны бла бирге табандан акылыны аларга та тынч өтөргө, билкелени уа кырачыны жай кылулуктан алырга бергенден боюп тургама керекди, дейдиле.

Анга бек тынч юйөргөри бол-лукта, ол себептен көнг жорюу-ла да барды. Жангыча жорюу-керекди дейдиле, аны бла бирге табандан акылыны аларга та тынч өтөргө, билкелени уа кырачыны жай кылулуктан алырга бергенден боюп тургама керекди, дейдиле.

Анга бек тынч юйөргөри бол-лукта, ол себептен көнг жорюу-ла да барды. Жангыча жорюу-керекди дейдиле, аны бла бирге табандан акылыны аларга та тынч өтөргө, билкелени уа кырачыны жай кылулуктан алырга бергенден боюп тургама керекди, дейдиле.

Анга бек тынч юйөргөри бол-лукта, ол себептен көнг жорюу-ла да барды. Жангыча жорюу-керекди дейдиле, аны бла бирге табандан акылыны аларга та тынч өтөргө, билкелени уа кырачыны жай кылулуктан алырга бергенден боюп тургама керекди, дейдиле.

РЕКОРД

Инжиле кибик тилше

Индияны Мумбай больни-цасында 17-жылкы жашын таш-топ жаягындан 232 тишди кеттергедиле. Врачна не аз да ишкелти тыюл эдиле дуния маанылары рекорд этгенле.

Врачланы айтылганына көрө, бийалы затла бек тыюбей-лде. Медицина литературда 37 тишди алгылганыны юсюөндөн шартла бардыла. Быйлай уа – жоэле бла саналган тишле! – дегенди жашы гитум

«Российская газета»дн көчөрүлөп басылганды.

ТУРНИР

Жыйымдык команда кыраллыкды

Көп болмай Нальчикде «Нарт» кыонак ойно кытында, ачык спорт майданда баскетболдан арабада ойнаганы арсында «Кызыл-Тим» деген битеурсей турнири шахар кезиуе болганды. Бу жол эришулеге 1999-2005-чи жылда тууган спортчуладан кыралган 35 команда ойнаганды.

«Эришуледе эм көчкөлдөн жыйымдык команда кыраллыкды. Кызарты-Малкварны атындан ала Краснодарда зона эришуледе ойнарыкды», деп билдиргенди турнирде баш судьялык этген Анатолий Тхакахов.

Бизни корр.

ЭТНОТУРИЗМ

«Тау арбаз» туристлени тамашага кыалдырады, тарыхны теренине элтеди

Тилланы Зукура кеси заманында Пятгорскда Туризм академияда билим алганды. Быыл а ол шёндюлопо тир солуну этнография тюрюасо бла корешенли төрт жыл болады. Баям, ол жангыз Приэльбрусда угый, саулай республикада да жангыз ишди. Алай бла кыыз Огтары Бахсанда Минги тауга бла «Уллу-Тау» альпинист лагерге жол айырылган жерде «Тау арбаз» кафе-музейин ачканды.

Мекям Курданланы тукум ойлерини мурдорунда орналганды. Белгилли врач-эндокринолог Курданланы Магомед аны алганын халык келтирип, Тилланы кызыларына алай бергенди. Отоуланы эски заманадача жасап Зукура кеси корешгенди, аны ючюн керекли затланы а ол алгарагыдан окуяна жыйган эди. Биогонлюкде музей тюз

Тилланы Зукура туристлесте музейи экспонатларн көргюзтеди

Тилланы Зукураны болушлукчу Будаиланы Фарида кыонаккылы сыйларга саккылайды.

да урушка дери таулу ючунда кыабаргваларында кийизле тагылылдыла, эртегилли аккыкышк салынылдыла, кыйырда уа ол жатга жылуу береди. Ол ачыгызына биринчи ючтөрт айна ичинде бер кыралны

Ала барысы да татлы ашланы, бишаккылыны, айранны, хансландан чайланы, дагында көп башка затланы кереди. Зукура айтханыча, келгенлени асламысы хачилени, жалбаурун, айран бла бозаны изилчюдоле. Сойген

лени уа дагында кийизле кылай этиленгерине, эцигуе кыаргарга, халкы оюнголага бла эришулеге кыатышырга онглари барды. Ала жараткан затларын сатып алырга да болукчула. Алай «эккурсияланы» кезилеринде туристе көп

сорууларына жууапла табадыла. Алай бла этнотуризм бизни республикада алыккы белгилли туююн эсе да, аны айнуу амаллары улдула. ХАДЖИЛПАНЫ Жамал, Анатолий ТЕМИРОВ.

Профилактика

Хайырлы дерсле

Сабийлени электрокючден кыоруула иште МРСК СК компанияны Кызарты-Малкварда бөлкомне аспам эс бурулды. Көп болмай аны специалистери, Чегем районда КМР-ни МВД-сыны акылыбалык болмаганланы ишлери жаны бла

да контроль этуу жаны бла баш инспектору Марина Василенко. Электрокюн энергияны эм кыоруу тюрлоперинден бириди. Аны ийиси жокчу, ол көрүнөйди, сезимейди. Ток кыалы хата келтирге болуугун сабийле асламысында билмейди. Алагы

Быллай плакатланы энергетикле району битеу билим беруу учредженчаларына кылашкенди. Сагынылган молкно кесинде да тинтуле тер-терк бардырылганлай тиралдыла. Аланы кезиуеде спецалисте ол оборудованига адам жетере

ОМАРЛАНЫ Мурат.

бөлкомно эмда району билим беруу управлениасыны келечилери кыатышып, «төгөрөк стол» бардырылгандыла. Тубешуеде сабийлени тождарыкылуу эмда бу жаны бла профилактиканы кылай бардырырга кереклиси юсюенден сөлөшингенди, деп билдиргенди бөлкомно пресс-лужбасында.

Адамланы билимизилелерини, уллу кыллопклерини хатагындан балапа ток уруп ачырга негда елорге окуна болукчула, -дегенди бөлкомно производствокыруу кырууларын аныгылауу бизни баш борчубуду. Компанияны ишчилери сабийле окууган учредженнилада электрокюн бла байланыш дерслени дагы бардырганыла турдыла. Быыл алгач эм азындан эки минг сабий кыатышканды. Алагы трансформаторланы, ток ызаны, подстанцияланы эм башка молкно кыаланы жууккылашырга жарамгазыны юсюенден кызы айтыла, ол неге келтирге болуугун плаката эм башка амалла бла көргюзтеди, аныгыладыла.

болуугун сюездеде, табылган кемчиклиени кетереди. Акылыбалык болмаганланы ишлери жаны бла бөлкомно, район электросельлени келечилери да сабийлени кыоруула жаны бла не мадар этилге кереклиси юсюенден билдиргенди оюмлары. Тубешуею ахырында району администрациясыны эмда билим беруу управлениасыны башчыларына тийишкы рекомендацияла этилгенди.

Сюдно запылган

Наркотиклени послыкала бла жиберип турганды

2014 жылда 8-чи июльда Терк район суд законсу наркотикле, психотроп затла сатып алганы эмда ушак окуяла, чачдырылыуу затла элтеган, келтиргени, жюротгени, саклыганы ючюн А. Кумыкова төрт жылны бла эки айны тутмактада турурга деп оную этгенди.

Сюд барган кезиуде ачыклаганы кере, терслиги токкыла берген жашаган адам 2013 жылда сентябрден 2014 жылда февральга дери кезиуде Терк району жеринде марихуана жыйганды эм андан көп тюрло наркотикле жазырлап, Россияны эмда ушак окуяла, чачдырылыуу затла элтеган, келтиргени, жюротгени, саклыганы ючюн А. Кумыкова төрт жылны бла эки айны тутмактада турурга деп оную этгенди.

Алай бла суд анга битеую нызамы болган тозетуюю колонияда терслигине жулукчура оную этгенди. Наркоконтрольну кыулукчууула тартылганды. Андан сора да, ол наркологию арада эсепде болганды. Барыга район суд аны жууапла тартканы не бек оную чыгарып корюшген эсе да, тоз жолга салалмаганды. 2012 жылда суд акылыбалык болмаган юч сабийи болган тишчыруу ата-ана эрчилгилни сыйырганда да, кыаммаганды, аманык ишин кыймаганды. Ол себеден суд аны жамауата хатасы жетмегенлей турлуугун эсте алып, тишчыруу тозетюге колония болушура деген мурат бла терслигине жулукчурганды.

Корешгенди, алай тюзеталмагандыла

Бахсан район суд притон тутхан Н. Цыкаловага беш жыл бла алаты айны тутмаккык сымарга деп бегим этгенди. Быллай апрельде суд болган кезиуде ачыклаганына кере, Бахсан шахарда жашаган Н. Цыкалова көп заманы ичинде ючюн наркотикле жараштырууулага берип, аладан кесине юлюш чыгартып турганды. Аны ючюн ол 2009 жылда март-дан башлап 2012 жылда августка дери кезиуде притон тутханы эм законсу наркотикле жазырлагыны ючюн юч керу условный жууапка тартылганды.

Андан сора да, ол наркологию арада эсепде болганды. Барыга район суд аны жууапла тартканы не бек оную чыгарып корюшген эсе да, тоз жолга салалмаганды. 2012 жылда суд акылыбалык болмаган юч сабийи болган тишчыруу ата-ана эрчилгилни сыйырганда да, кыаммаганды, аманык ишин кыймаганды. Ол себеден суд аны жамауата хатасы жетмегенлей турлуугун эсте алып, тишчыруу тозетюге колония болушура деген мурат бла терслигине жулукчурганды.

Россияны наркоконтролючу Федералый службасыны КМР-де Управлениасы республиканы битеу граждандарындан ала кече-юч да тохтаузу ишлеген ишанылуучу быллай телефонларына: 818662) 49-21-05, 8800107077 сөлөкчиги эм законсу наркотикле сатканында эмда наркотиклеги болган битеу билим себегин эмда ала кесилери аларына беген жерлени юсперинден ишген шартларын айтырларын тилейди. Бизни корр.

ОККУУЧУЛА НЕНИ ЮСЮНДЕН АЙТАДЫЛА

Каникулла - барысына да бир кезиуде

Москвада школлада каникулла бирден барыкыдыла эм юйге заданияланы азайтыркыдыла. Бу жангылыкка ара шахарны билим берген департаментини «Активный гражданин» деген электрон референдумну системасында бардырылган соруулары итолгари тюрттенди. «Москвада школлада каникулланы бирден бардырырга керекми?» деген сорууга респондентлени 70 проценти керекди, деп жууап эткенди, 18,8 проценти каникулланы кычан бардырырга керектигини школланы оюучулары кесилери тохташтырырга керекдиге, деп жанауа, 7 процент каникулланы бирден бардырырга керек туююдо дегенди.

Шёндюлопо каникулланы заманларын школлада кесилери тохташтырдыла. Көплене оюмлары эсте алып, биз каникулланы бир кезиуде бардырырга келишкенбиз. Формасын граждана айтысна, дегенбиз. Соруулары 1-чи сентябрде бардырылгыбыз, дегенди шахарны билим берген департаментини оюучу Исак Калина. Сорууганланы 37,8 проценти юйге берилуюу заданияланы азайтырга керекди, дегенди, 37,1 проценти уа азайтырга керек туююдо, дегенди. Ата-анала, анынала эм аптала азайтыр жангыдыла, билим берген системаны кыулукчулары азайтмаз жанылдыла. 6 проценти уа оккуучула билимди болур ючюн, көп заманы корюшге керекдиле дейди.

Ата-анала юйге берилуюу заданияланы азайтырга, школлада окууну уа кыйтырге керекди, дейди. Сорууганланы 85,7 проценти айтханыга кере, сабий салдада туруну юкюнери созулганына бла педагога ишлерге керекдиге, дегенди. 58 проценти уа кышак дерслени башлардан алга сабийле саулууга сабеплик этерик физкультура маталы дерслени бардырылгыбыз иги болук эди дейди, 36 проценти уа анга кыжаууду. Юйге берилуюу заданияланы уллулукчулары дерсле тийишчилеси бардырылгыбызларны шагватлык этедеди сабийлени. Билимлерин ёсдорюрге корюшрикибиз. Сабийле дерслед

көп затны билсинле, юйде уа окууу бла азырак корюшсинле, дегенди Калина. Андан сора да, москвачыла школлада Интернетти хайырлануучу азайтырга керекди, дейди. Сорууганланы 30 проценти уа билим берген ресурслардан кыалганларын барысына да фильр салырга керекди, дейди. 25 проценти уа школлада осыетелени хайырлануучу арталыда керек туююдо, дейди. Ата-аналаны 40 проценти ата-аналаны төргө жыйылуларын да керекдиге санамайдыла, 36 проценти уа педагога тобощилени бир зат да алыштыдыралык туююдо, дейди. Татьяна АЛЕКСЕЕВА. «Известия» газет.

ЭС БУРУГУЗ!

Бир тюрлю хапарыгыыз бар эсе...

Россияны МВД-сыны Тамбов областда Управлениасы белгисиз зат болган Фидорченко Богдан Владимировични кылайды. Ол 1999 жылда 18-чи майда тууганды, Украина Республикада Полтава областда жашаганды. 2014 жылда 11-чи майда Тамбов областда Инжавин районда Красивка элден кетгенди, бюрократ дери кыайда болганы тохташтырылганды. Айтчулага кере, Москвага барырга умутлу эди.

Изьялген адамны ышанларым быллай кыарганды. Сыфаты 16 жыл болуп дерча эди, саныны ишленуюу зынсынды, ёсюмо 175 сантиметрге, аузу улдуу, көвлери жашил тюрсюнюдоле, кыара шиниди, чачы кыаралдым-сарыды, бурмага тартылды, аяк кыарыны ёнчючю - 44.

МВД-ни Тамбов областда Управлениасын угуловый излеу службасы тас болган адамны юсюенден бир тюрлю хапары болганына бу телефонгола сөлөшлөрлери тилейди: 8(4752) 799-754; 799-866, 799-365.

Юсюнде кийимлери: кыаралдым-көк джинсовы, кыаралдым-кызыл тюрсюню майкасы, боздан жашилге тартхан тюрсюнюло кофталсы, кыара кроссовкалары. Жанында кесини аты бла паспорт барды.

Нийюк элени муслиман жамауаты дин ахлубуз, АТАККУЛАНЫ Хажини жашы Шарафутдин дуниядан кетгени бла байламга, Бушуу этип, жуукчуларына, ахуларына кыайгы сөз береди.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамат

РЕДАКЦИЈА: БЕШПАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору оубрасары) КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редактору оубрасары) ТОКЪБЪЛАНЫ борис (жууаплы секретары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат - политика бөлкомно таматасы) САРАККУЛАНЫ Асият (култура бөлкомно таматасы)

ТЕЛЕФОНЫ: Редакторуны иривымай - 42-63-01; Баш редакторуны оубрасары - 42-38-21; 40-84-82; Жууаплы секретары - 42-66-85; Секретариат - 40-93-62; Корректор - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕЛОМОНЕРИ: Жамауат-политика жашуу - 42-67-68; 42-24-02; Култура - 42-75-82; Социалый-экономика - 42-66-73; 40-59-18; Жагылыккы эм спорт - 40-39-93; 42-66-71. Письмола эм реклама - 42-37-94. Тизимачи - 47-31-28; Сурут алуучу - 42-68-72; Бухгалтерия - 42-30-87; Оператор - 40-28-49; 42-39-65.

Редакция авторга бла кыагыт жюрютпейди. Кюк жазмакалага рещелени этилмейди эм ала артка кыайтарылмадыла. Газетде басылмаган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла кешимесе болукчула. Алада айтылган хар зат ючюн Россия Федерацияны Басманы юсюенден законуна тийишликде материалланы авторлары кесилери жууаптуудула. Редакция авторлардан 400 газет тизинген (машина бла жазылган 5-6 бет) оюм алмайды. Газет Басманы эм асламы информацийны эркиндиктери кыорууда жаны бла Кызарты-Малквар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июньда регистрация этилгенди. Регистрация номер — 0066. Индекс - 51532

Газетин басмага КМР-ни Басма эм асламы коммуникация жаны бла кыара комитетини компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Тергаф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Налдик шахар, Ленин аты проспекти, 33. Газетин ислерине тапдыруу ючюн КМР-ни почта сызыны федералый Управлениасы жууапты. Телефонна: 76-01-28, 76-01-10. Газетин рошнягына сыгуу ючюн КМР-ни «Роспечать» акционер общество жууапты. Телефон: 42-69-34.

Номерге графикте кере 19 00 сагыкта кыол салынады. 20.00 сагыкта кыол салынганды. ГАЗЕТНИ НОМРН ЧЫГАРГАНДА: Темомланы Мухамдин - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфья - жууаплы секретары оубрасары; Акупуланы Форуу (1, 2-чи бетте); Бийкекчулары Жангыз (3, 4-чи бетте) - корректорла. Тиражада 2130 экз. Заказ № 1583

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗДАТЫЛАНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5 электрон почта: ebor_50@mail.ru